

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre II](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - I, 02 : De fabularum utilitate](#)

Mythologia, Venise, 1567 - I, 02 : De fabularum utilitate

Auteurs : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre I

[Mythologia, Francfort, 1581 - I, 02 : De fabularum utilitate](#)

est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre I

[Mythologie, Lyon, 1612 - I, 02 : Du proufit qui revient de la conoissance des Fables](#)

est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre I

[Mythologie, Paris, 1627 - I, 02 : Du proffit qu'apporte la cognoissance des Fables](#)

est une transformation de ce document

[Afficher la visualisation des relations de la notice.](#)

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Document : "Mythologia, Venise, 1567 - I, 02 : De fabularum utilitate".

Auteur(s) de la notice : Équipe Mythologia.

Éditeur : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle).

Consulté le 03/05/2024 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/786>

Présentation du document

PublicationVenise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4
Ant. 50
Formatin-4
langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination4v°-5v°

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière
modification le 28/04/2023

Mythologiæ.

gendos, adhuc repertus est nemo, ut mihi quidem uidetur, tolerabilis. Hoc autem cū magis est mirabile, quod neque poetarum, neque philosophorum, neque ullorum scriptorum sententias sine hac diligenti fabularum inuestigatione percipere recte possumus; cum illius cognitionis præsertim utilitas ad omnes non mediocriter pertineat. Quæ cum ita sint, ego dabo operam pro uiribus ut illa, quæ ab antiquis scriptoribus in hanc cognitionem prætermissa fuerunt, aut certe ad nos non peruenierunt, conspicua sint scripta nostra legentibus, qd̄ scriptiōnis genus plurimum & utilitatis & uoluptatis allaturum certò suo. Quis est enim per Deos immortales adeo disciplinarum contemptor, qui ex sapientiæ præcepta scire non magnopere cupiat, quæ ne exirent in uulgus fuerunt sub uarijs figmentis ab antiquis sapientibus occultata? ueruntamen nequis illud a nobis expectet, quod scribentibus inuicundum, legentibusque foret inutile; nullas hominum in arbores mutatorum, aut in corpora uel sensu uel ratione carentia afferemus interpretationes: nisi quæ utiliter afferri poterint; nullamque habebimus fabularum illarum rationem, quæ insulse fuerunt a nonnullis excogitata. Neque portenta rursus, aut prodigiosa monstra adducere conabimur ad ingeniosum naturæ opificium; cum eas tantum fabulas simus explanaturi, quæ homines ad rerum cœlestium cognitionem erigunt; quæ institunt ad probitatem; quæ deterrent ab illegitimis uoluptatibus; quæ patefaciunt arcana naturæ; quæ uel ad scientias denique rerum necessarium humane uitæ, uel quæ ad integritatem perducant, & quæ plurimum faciunt ad optimos quosque scriptores recte intelligendos.

De fabularum utilitate Cap. I I.

Tanta est sanè utilitas, quam ex fabularum cognitione percipimus, quanta nullis uerbis explicari posset: quod tamen nemini ferè est perspicuum, nisi si quis præclaro ingenio sit ab ipsa natura præditus, multaque antiquorum scripta diligētius considerarit. nos igitur, sicuti solent medici, qui è uenenatis etiam uel herbis uel animalibus utilia pharmaca colligunt, & quod optimum sit secernunt è singulis, atque uel pernitiōsa temperamentorum beneficio sanitati perquam accommodata reddunt, ita facere debemus. Nam altiora fabularum sensa recte perscrutantes, quid uile humanæ uitæ sub illis contineretur, debemus inuestigare; è quo plurimum reportabimus utilitatis; illis interim neglectis, quæ nihil nobis conferre videbuntur. Quod autem plurimum commodorum ex hac cognitione consequemur, uel illud maximum est argumentum, quod diuinus etiam Plato primam puerorum eruditionem ab honestis fabulis incipere iussit in libro secundo Reip. cum
ita

Liber Primus.

inquit; unde et de his fabulis antiquis et de his quod etiam in his fabulis est, et de his quod etiam in his fabulis est. Selectas autem fabulas matres ac nutrices pueris narrare hortabimur; animosque illorum fabulis diligentius, quam corpora ipsa manibus informare. Nam quis profecto nesciat, omnia prope Deorum gentium mysteria fuisse ab antiquis sub fabulis occultata? Cum enim turbae seminarum, & imperitiae multitudine religio, & Deorum metus, & fides, & probitas & temperantia, esset in animis inferenda, qui neque Dei naturam intelligerent, neque integritatem rapinae ac libidini sine aliquo Deorum metu anteponerent, non solum fabulosa de Diis narrationes a sapientibus fuerunt excogitatae; sed etiam fabulosa 10
imagines, & picturae monstris prope similes introductae. Sic fulmina Ioui tributa sunt, credens Neptuno, sagittae Cupidini, fax Vulcano; ac varia terrorum instrumenta Diis ceteris. Nam cum minime sit inexpugnabilis mortalium natura, neque validissimas machinas expectet, quippe quae omnium calamitatum semina intra se contineat. si vel paullulum oculos ab illius custodia Deus deflexerit; perse, sine aliis pugnae instrumentis, continuo labefactabitur. Hanc tantam percipiendam esse ex fabulis utilitatem aperte declaravit ita Dionysius Halicarnassensis libro primo Rerum antiquarum, 20
et de his fabulis antiquis et de his quod etiam in his fabulis est, et de his quod etiam in his fabulis est. Neque mihi obscurum esse quis existimet, quod est Graecia fabulis nonnullae sunt hominibus peritiles; aliae siquidem sunt, quae Naturae opera sub allegoriis contineant, aliae humanarum calamitatum habent consolationem, aliae terrores, animorumque perturbationes a nobis depellunt, opinionesque parum honestas destrunt, aliae alterius cuiuspiam utilitatis causa fuerunt inventae. Nos idcirco uniuersam fabularum diuisionem ita faciendam censuimus; quod aliae fabulae 30
naturae secreta continent, ut illa, quod Venus est spuma sit genita, quod Phae-
bus Cyclops occiderit, quodque illi fulmina Ioui fabricarent. Aliae fortunae inconstantiam declarant, nosque ad eam forti animo ferendam instruunt, ut ea quae de Phaebo dicta sunt quod arma pauerit Admeti. Aliae ab impuris opinionibus nos retrahunt, ut Lycaonis fabula. Aliae, ad deterrendos homines a rebus turpibus sunt inventae, ut Ixionis supplicium apud inferos. Aliae cohortantur ad strenuitatem, ut ea quae tradita sunt de Hercule. Aliae ex auaritiae sordibus nos erigunt, ut sitis Tantalus. Aliae ad deprimendam temeritatem consinguntur, ut calamitas Bellerophontis, & caecitas Marfyx. Aliae ad virtutes nos alliciunt, ad integritatem vitae, ad fidem, ad aequitatem, ad religionem ut mirifica Elythorum camporum amenitas. Aliae ab omnibus denique flagitiis reuocant, ut seuerissimi Triumviri apud inferos singulorum 40
animas defunctorum iudicantes, & grauissima conscleratorum supplicia. Equidem sic existimo, quasi suauissimum humanae vitae condimentum existere fabularum inuentionem, ac earum arum, quas in vita patimur, non mediocriter solatium; quas etiam idcirco a sapientibus fuisse excogitatas censeo. Hinc enim cum singulari oblectatione ea percipimus vitae recte degendae praeparata, quibus sine suauitate fabularum terga continuo verteremus. Hanc tantam est fabulis utilitatem capere minime possunt ii, qui altiora fabularum sensa non inspexerint, qui que primi corticis, ut ita dicam, mirabi-

B litate 2

Mythologia.

litate irretiti nihil diuinius sub illo inesse crediderunt. Hi etenim tanquam parui pueri per brumam apud ignem sessicantes aniles nugæ fabellasque à poetis imbibunt, cum interim de utiliore sanctioreque sua minime sint solliciti.

De fabularum varietate.

Cap. I II.

10 Vnt aut plura fabularum genera, quæ nunc à locis, in quibus inuēta fuerunt, nunc ab inuētoribus, nunc ab argumentorum natura, nomen obtinuerunt. A loco quidem Cypriæ, Ciliciæ, Sybaritiæ. Cum multi fuerint earum inuentores, obtinuit consuetudo, ut omnes Aesopice dicerentur ceteris inuentoribus silentio prætermisissis, quia in confingendis fabulis Aesopus omnium aliorum fuit artifex ingeniosissimus. illæ, quæ Sybaritiæ dicebantur, agebant de braciis; quæ Aesopice, de hominibus. Politice dictæ sunt, quibus vsi sunt sapientes ad demulcendos animos potentiorum, atque ad deducendam multitudinem ad humaniorem vitæ rationem. Aliæ rursus morales, aliæ rationales sunt vocatæ, aliæ ex his ambabus formis commistæ. inter politicas fabulas argumenta comædiarum & tragediarum sunt connumeranda, quia ceteri ab agresti vitæ homines per hæc non euocantur, traducuntur tamen ab illegitimis voluptatibus & ab omni intemperantia ad vitæ moderationem. Sed horum argumentorum varia sunt nomina; quia aliæ togatæ, à togis histrionum dicuntur; aliæ palliatæ à palliis Græcorum, aliæ tabernariæ pro vestibus & conditione introductarum personarum. Aliæ planipedæ, quod neque foccis, neque cothurnis, ut in ceteris, horum argumentorum histriones uterentur. Aliæ Attelanz à loco ubi fuerunt inuentæ; cum tamē simplex sit tragediarum nomen. Aristoteles in Rhetoricis libycas fabulas ab Aesopice diiunxit, quia libycæ de hominibus, Aesopice de brutis agerent: id autem idcirco factum est, quia cum Aesopice aliorum complures fuerunt commistæ. Fabularum nomine tam apologi quæ figmenta sunt Aesopice; quam fabulæ, quæ sunt poetarum argumenta, continentur; ut formæ sub suis generibus. Illæ, quas explicari sumus, fabulæ, ac figmenta antiquorum sapientum, in nullum horum generum simpliciter incidunt; sed uirtute cum omnibus his ferè commistæ sunt, atque ex omnibus generibus aliquo pacto constant. Quippe cum vel generationem rerum naturalium contineant, vel agant de natura Deorum immortalium, vel de vi planetarum, vel de vitæ hominum recte instituenda; quarum singularum natura paulo post à nobis explicabitur.

De Apologorum, fabularum, æsurumque differentia.

Cap. I III.

40 Ed ante quam poeticarum fabularum, & earum, quas explanare institui-
mus, explicationem aggrediamur, operæ precium me facturum esse cen-
seo, si demonstrauero quod sit inter hæc ipsa genera differentia. E fabulis igitur aliæ sunt, quæ logi, siue apologi dicuntur à Græcis; aliæ vocantur *æsuræ*, siue fabulæ simpliciter. Apologi vel de brutis fiunt solis, vel cum his homines colloquentes faciunt, apologorumque illud est munus ut pro exemplis sint in concionibus, sicuti testatur Aristoteles in Rhetoricis. fabulæ illæ, quæ *æsuræ* dicuntur, cum argumenta tragediarum & comædiarum comple-
ctantur, & omnem vim denique poeseos, quæ sit per imitationem commu-